

Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXVII наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 40

Одеса – 2021

САМОБУТНІСТЬ ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ ДІДЕНКА

Гордієнко А.

Василь Іванович Діденко (1937 – 1990 рр.) – український поет, журналіст, член Спілки письменників України, аксіологічні особливості лірики якого тісно поєднані з духовно – естетичним досвідом українців як етносу і є актуальними в наш час.

Читачі сприймають В. Діденка передусім як автора текстів пісень «На долині туман», «Помереж мені, мила, сорочку», «Полею іду я». У доробку поета є 13 книг лірики, серед яких дві збірки для малят: «Степовичка» (1965 р.), «Берізка» (1975 р.). Саме їх юні читачі мають відкрити для себе заново, оскільки ці книжечки жодного разу не перевидавалися.

Щодо тематики творів, змісту обох книг, то на їх перших сторінках помістилися вірші про весну, а далі про літо, осінь і зиму. Така композиція слухна, адже навіть у давнину славився початок року навесні. Пробудження природи порівнюють із початком нового в людському житті.

Поезія «Степовичка» не випадково дала назву першій дитячій збірці В. Діденка. У ній розкривається традиційна для дитячої літератури «тема праці», вона нагадує автору про рідні степи України, де народився й зростав серед простих трудівників, які не боялися «босоногості» й «чорнохлібності». Цей вірш вшановує юних помічників – дітей хліборобів. Автор милується героїнею свого вірша Ганнусею:

«Хоч вона ще невеличка,
та, мов ластівка, прудка, –
загоріла степовичка,
комбайнерова дочка» [6, с. 12].

Осінні мотиви своєрідно віддзеркалюються у віршику «Берізка», який дав назву другій збірці В. Діденка для дітей. Образ берізки змальовано за допомогою персоніфікації. Деревинка нагадує біляву дівчинку:

«Берізка біла, світла
ще сонця жде, мабуть.
А вже осінні мітли
доріженьку метуть.
А вже у далечині
хлюпочуться дощі...
Стоїть берізка нині
у жовтому плащі» [3, с. 15].

Автор не випадково одягнув деревце у плащ, який може захистити від вологи. Він показав, що берізка в жовтому листі-плащі чекає на дощ. Але вона не тужить, вона «біла, світла». Осінні зміни природні, так заведено у світі. Однак

берізіці ще дуже хочеться тепла. Про щедрі промені сонця згадують добрим словом і діти, і дорослі.

Проаналізувавши поетику письменника, можна зрозуміти, що провідним обрано біографічний метод дослідження, який допомагає з'ясувати особливий зв'язок життя й мистецького шляху поета з його творами. Духовна біографія В. Діденка органічно поєднана з долею українського шістдесятництва, тому важливим аспектом є звернення до духовно – історичного методу, оскільки в ліриці досліджується ментальність, стан душі патріота .

Першою надрукованою поезією юного Василя став вірш про жнива «П'ятнадцятирічний капітан», опублікований у 1953 році в газеті «Вінницька правда». Уже з перших рядків цієї поезії поруч з ліричним героєм постають образи батьків:

«Ой у полі пшениця врожайна
Колосками киває мені.
Я до батька спішу, до комбайна,
Що не раз мені сниться вві сні.
Поведу корабля степового
океаном хлібів золотих...
Стане мати моя край дороги
І погляне, щаслива, сюди...» [4, с. 61].

Це самобутній зразок поезії підлітка про власне сприйняття світу ранньої юності.

Не всі шістдесятники мали щастя пізнати батьківську любов, на відміну від В. Діденка. Із темою материнства і батьківства органічно поєдналися його вірші, присвячені татові, якого він неабияк шанував. Саме у вірші «Батько» автор самобутньо оспівує чесноти свого тата, його працьовитість й сформованість сильного характеру, який став прикладом для юнака:

«Сивий батько.
Тиша урочиста.
Черета і річка оддалік.
І пливе, як правда світла й чиста,
над землею дум його потік.
У душі то сонячно, то хмарно,
Бо душа – не поле й не соша.
Батько мій живе і жив немарно:
Вміє кривді дати одкоша !» [5, с.17]

В. Діденко часто вдається до самобутніх епітетів, оригінальних і влучних порівнянь, персоніфікації, пестливої лексики, звертань, неологізмів, які увиразнюють художній малюнок віршів для дітей. У вірші «Зимонька-зима» він пише:

«Поза тином, поза хатою
білі сіються сніжки...

Буде хата волохатою,
буде тин – самі ріжки.
Бо мете ще й кучугуриться,
білі вихори здійма.
Та ніхто із нас не журиться.
Здрастуй, зимонько-зима!» [3, с. 17].

Зимові пейзажі у В. Діденка мажорні. Він сприймає та описує цю холодну пору року з радістю. Природа Василя Діденка зцілювала, давала наснагу творити. А до творчості митець ставився як до найголовнішого заняття у своєму житті.

Діденкові рядки свідчать про тонке відчуття краси рідної мови, милозвучності, законам яких митець прагнув ніколи не зраджувати і закликав до цього всіх діячів культурних ланок. Увага до деталей та їх різноманітності – основа світобачення лірики творчої людини .

Отже, любитель поетичного слова віднаходить у ліриці В. Діденка чимало привабливих відтінків, настроїв і ритмів: ніжна, мелодійна веселка слова і думки; поєднання мрійливих барв тембрами громадянського звучання; ліричні мініатюри – образи рідної природи, прикмети народних звичаїв, особливості характерів земляків. Безумовно, це також точне чуття материнської мови, яким від природи володіє поет і яке допомагає йому на шляху до поетичної майстерності .

Характерною рисою поезії В. Віденка є живлення й оформлення цілісності твору влучними штрихами, незабутніми мікрообразами. Поетичні особливості віршів свідчать, що митець урахував специфіку дитячого сприйняття ліричного твору, вікові особливості читача.

Поет виховує у дітей гарний естетичний смак, любов до пісенності. Музикальність вірша досягається завдяки багатим римах й жвавій ритмомелодиці. Для нього почуття любові до родини, до рідної природи органічно поєднане з долею самої України .

Самобутність поетики, високий рівень художності лірики пояснюється увагою митця до деталей, умінням творити й володіти цілим комплексом виражальних засобів, які й досі залишаються феноменом представника течії «тихої лірики».

-
1. Будугай О.Д. Аксіологічні й естетичні виміри «тихої лірики» Василя Віденка. *Молодий вчений*. 2017. № 12.1 (52.1). С. 8 - 12.
  2. Будугай О. До ювілею Василя Діденка. «Ключ» – *Краця література юним читачам*/ <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/452>.
  3. Діденко В. Берізка: збірка поезій. К. : Веселка, 1975. 20 с.
  4. Діденко В. Вродливий день: лірика. К.: Рад. письменник, 1979. 111 с.
  5. Діденко В. Рання ластівка: поезії. К.: Рад. Письменник, 1988. 97 с.
  6. Діденко В. Степовичка: збірка поезій . К. : Веселка, 1965. 16 с.